

Adóterhet nem viselő járandóság a jövedelemben

Az adómentes bevételek, az egyéb bevételek, ezen belül az adóterhet nem viselő járandóságok körének folyamatos kisebb-nagyobb átrendezése következtében egyre gyakrabban merül fel a kérdés: adóterhet nem viselő járandóság esetén az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény adókötelezettséget meghatározó 14. §-ának mely pontjait hogyan kell alkalmazni. Melyek azok a jövedelmek, amelyek az adóterhet nem viselő járandóságok közé kell, hogy kerüljenek az összevont adóalap számításakor. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (továbbiakban szja-törvény) 3. §-ának 72. pontja sorolja fel tételesen az adóterhet nem viselő járandóságnak minősülő bevételeket.

Adóterhet nem viselő járandóságok

Adóterhet nem viselő járandóság a **nyugdíj**, a nyugdíjban részesülő **baleseti járadéka**, az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy **kártérítési járadéka**. 2007. január 1-jétől került a nyugdíj néhány év után ismételten az adóterhet nem viselő járandóságok közé. Az **árvaellátásra jogosult gyermekre tekintettel kapott özvegyi nyugdíj** egy 2008. decemberében elfogadott törvénymódosítás szerint 2007. január 1-jétől visszamenőlegesen adómentes. Az utólagos törvénymódosítás miatt az adózók önellenőrzéssel tudták és tudják korrigálni bevallásaikat.

A **gyermekgondozási segély**, a **gyermeknevelési támogatás**, a **nevelőszülői díj** mellett - egy 2009. szeptember 1-jétől hatályos törvénymódosítás szerint - adóterhet nem viselő járandóság lesz a 2010. március 31. után születendő gyermekre tekintettel kapott **anyasági támogatás** is.

Az alkotmánybíróság ugyanakkor alkotmányellenesnek nyilvánította a **családi pótlék** adózásnál való figyelembe vételét előíró rendelkezéseket, és azokat visszamenőleges hatállyal megsemmisítette. A családi pótlék tehát nem adóterhet nem viselő járandóság.

Adóterhet nem viselő járandóság az **ápolási díj**, melynek folyósíthatóságát, mértékét szociális igazgatásról és

szociális ellátásokról szóló törvény, valamint szociális ellátásokról szóló kormányrendelet szabályozza. A **szociális gondozói díj** az szja-törvényben meghatározott értékhatárhoz kötött adóterhet nem viselő járandóság. A szociális gondozói díj összegéből a 2009-re szóló bevallásban már 180 000 Ft-ot lehet az adóterhet nem viselő járandóságok között szerepeltetni, a 2008-ban érvényes 120 000 Ft-tal szemben. 2010-től az erre vonatkozó plafon nem változott.

2010. január 1-től megszűnt a **munkáltatói lakáscélú támogatás** adómentessége. A munkáltató által a munkavállalónak hitelintézetten, vagy a Magyar Államkincstáron keresztül nyújtott vissza nem térítendő támogatása, - ideértve a munkáltató által lakáscélú felhasználásra nyújtott kölcsön elengedett összegét - a vételár vagy a teljes építési költség 30 százalékáig 5 millió forintot meg nem haladó összegben adóterhet nem viselő járandóságként vehető számba. Az 5 millió forintos értékhatár számításánál figyelembe kell vennünk, a más munkáltató által nyújtott és a folyósítás évét megelőző négy évben juttatott összegeket is. Meg kell jegyezni, hogy a juttatási keret számítása során nem kell számolni a 2010. január 1-ét megelőzően folyósított lakáscélú támogatással és elengedett kölcsön összegével. A munkáltató támogatása természetesen csak akkor minősülhet munkáltatói lakáscélú támogatásnak ebben az értelemben, ha a támogatással érintett lakás a lakáscélú állami támogatásokról szóló kormányrendeletben meghatározott méltányolható lakásigényt nem haladja meg.

2010. év során folyósítandó **szépkorúak jubileumi juttatását** már szerepeltetni kell a jövedelmek között, amennyiben bevallásadási kötelezettségük lesz az adózóknak. Megszűnt ugyanis a szépkorúak jubileumi juttatásáról szóló kormányrendelet alapján folyósított juttatás adómentessége, adóterhet nem viselő járandóságként kell számba venni azt.

Ebben az évben került az adóterhet nem viselő járandóságok közé a **katonai és rendvédelmi felsőoktatási intézmények ösztöndíjas hallgatójának illetménye, egyéb pénzbeli juttatása**.

2010. január 1-től a felsőoktatási intézmény első alap, illetve mesterképzésben, vagy első doktori képzésben résztvevő hall-

gatói díja a minimálbér kétszeresét meg nem haladó mértékig adóterhet nem viselő járandóság. 2009-ben csak a minimálbérnek megfelelő összeget lehetett ekként elszámolni.

A **felső oktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója** részére kifizetett ösztöndíj, a tankönyv- és jegyzettámogatás teljes mértékben, a kollégiumi elhelyezést kiváltó lakhatási támogatás szintén teljes mértékben, a gyakorlati képzésre járó juttatás havonta, a havi minimálbért meg nem haladó összegben adóterhet nem viselő járandóság.

A **szakképző iskolai tanulónak, a felsőfokú szakképzésben részt vevő hallgatónak** a tanulói szerződés, hallgatói szerződés alapján, a szakképzésben tanuló szerződés nélkül részt vevő tanulónak szorgalmi idő befejezését követően a szakmai gyakorlat időtartamára kötelezően fizetett összeg, a tanuló szerződésest megillető kiegészítő pénzbeli juttatás adóterhet nem viselő járandóság. Ide sorolható a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló törvény alapján a Munkaerő-piaci Alap képzési alaprésze terhére folyósított szakiskolai tanulmányi ösztöndíj. A szakképző iskolai tanulók, felsőfokú szakképzésben résztvevők a 2009. július 1-jét követően megszerzett jövedelem adókötelezettségének megállapítására is alkalmazhatják ezt a 2009. novemberében elfogadott szabályt. A közoktatásról szóló törvényben meghatározott nevelési-oktatási intézmény, a felsőoktatásról szóló törvényben meghatározott felsőoktatási intézmény, a helyi önkormányzat, vagy az egyház a tanuló, hallgató részére tanulói, hallgatói jogviszonyára tekintettel jogszabályban meghatározott feltételek szerint adhat pénzbeli juttatást adóterhet nem viselő járandósággént.

Adóterhet nem viselő járandóságok közé sorolhatjuk a minimálbér négyszereséig a felsőoktatásról szóló törvény alapján adományozott díszoklevélhez kapcsolódó felsőoktatási intézmény szabályzatának megfelelően kifizetett összeget. Adóterhet nem viselő járandóság az „**Útravaló**” **Ösztöndíjprogram** keretében kormányrendeletben meghatározott feltételekkel adományozott tanulói és mentori ösztöndíj, kormányrendeletben meghatározott **Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj**, az oktatási és kul-

turális miniszter által adományozott, kormányrendeletben meghatározott **Deák Ferenc Ösztöndíj**, valamint a kormány rendeletével alapított **felsőoktatási ösztöndíj**.

Az **ösztöndíjas foglalkoztatottnak** az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszonyból származó ösztöndíja a minimálbér mértékéig adóterhet nem viselő járandóság.

Magyar Corvin-lánc kitüntetés alapításáról és alapszábályáról szóló miniszterelnöki rendelet alapján a Magyar Corvin-lánc Testület által a tagja javaslatára megítélt támogatás szintén adóterhet nem viselő járandóság.

Adóterhet nem viselő járandóságok között szerepel 2005. októberétől a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott **borravaló**, valamint a **felszolgálói díj**. Külön rendelet teszi lehetővé a felszolgálási díj felszámítását, bevezetéséről a vendéglátó egységet üzemeltető dönt. Nem lépett hatályba a közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló 2009. évi LXXVII. törvénynek az a rendelkezése, mely a vendégtől közvetlenül kapott borravalót, felszolgálói díjat kivette volna az adóterhet nem viselő járandóságok köréből.

A mezőgazdasági termelők korösszetételének javítása és az elaprózódott birtokszerkezetek összevonása érdekében **gazdaságátadási támogatás** nyújtható a mezőgazdasági termelőnek, segítő családtagjának, vagy alkalmazottnak. A támogatás egy hónapra eső összege a havi minimálbér mértékéig adóterhet nem viselő járandóság.

Általánosságban elmondhatjuk, hogy a kettős adóztatást kizáró egyezmények a **külföldön adóztatható jövedelem** belföldön történő figyelembe vételére azt a szabályt alkalmazzák, hogy az összevonás alá eső jövedelmet mentesítik az adó alól Magyarországon, de az adó kiszámításánál figyelembe kell venni. Adóterhet nem viselő járandósággént kell tehát számba venni a Magyar Köztársaságban mentesített, de az adó kiszámításánál figyelembe vehető, nem külön adózó jövedelmeket. Adóterhet nem viselő járandóságnak minősül az **EGT-állam joga alapján juttatott** olyan az szja-törvény szerint összevont adóalapba tartozó jövedelem alapjául szolgáló bevétel, amely a tagállam belső joga szerint akkor is mentes a jövedelemadónak megfelelő adó alól, ha ott lévő illetőségű magánszemély részére juttatják. Adóterhet nem viselő járandóság továbbá az **EGT-állam joga alapján** az szja adóterhet nem viselő járandóságainak megfelelő bevétel. Ennek pontos körét az szja-törvény említett 3.§ 72. pontjának a)-j) alpontja határozza meg.

Láthatjuk, hogy egyes adóterhet nem viselő járandóságoknál korlátot kell figyelnünk. Előző években a túllépés egyéb jövedelmet eredményezett. **2010. január 1-jétől a jövedelem adóterhet nem viselő járandóság értékhatárát túllépő részének összevont adóalapban való mikénti elhelyezkedését a juttató és a juttatásban részesülő közti jogviszony határozza meg.** Például a munkáltatói lakáscélú támogatás 5 millió forintos korlátjának túllépése esetén munkaviszonyból származó jövedelemmel kell számolni.

Fizetendő adó kiszámítása

Az egyéb jövedelem – ennek részeként az adóterhet nem viselő járandóság – az önálló tevékenységből származó jövedelem, valamint a nem önálló tevékenységből származó jövedelem, az egyéni vállalkozók és a mezőgazdasági őstermelők általánosan megállapított jövedelme és az adóalap kiegészítés mellett az összevont adóalap részét képezi. A **járandóság kifizetésének időpontja szerint, függetlenül attól, hogy melyik időszakra jár, adóalap kiegészítés nélkül kell beszámítani az összevont adóalapba.**

Az összevont adóalapot képező jövedelem számított adóját megállapítjuk, majd csökkentjük az adóterhet nem viselő járandóság számított adójával. Az adóterhet nem viselő járandóság után nem kell az adót megfizetni. Az összevont adóalapba tartozó jövedelem áttolódhat magasabb sávba az adóterhet nem viselő járandóság miatt. Az áttolódás a sávhatárok kiszélesítésének következtében 5 millió forintot meghaladó összevont adóalapot képező jövedelemnél történik.

Az adójóváírás számítása során szerepet játszik az adóterhet nem viselő járandóság, a 3 millió 188 ezer forintos jogosultsági határ kiszámításánál figyelembe kell venni. Ezen összeg fölött adójóváírás csökkentetten jár. Azoknál az adókedvezményeknél, melyeknél jövedelemkorlát van érvényben, szintén befolyásoló lehet ez a bevétel. Azért csak „befolyásoló lehet” mert családi kedvezménynél például 3 eltartott esetén 7 millió 620 ezer forintot meghaladó jövedelemnél kezd el csökkenni az igénybe vehető kedvezmény. Az eltartottak számának növekedésével a kedvezmény korlátja is magasabb lesz.

Nyilatkozattétel, adóelőleg

Nem terheli adóelőleg az adóterhet nem viselő járandóságot. A kifizető a bevételt terhelő adóelőleget a magánsze-

mély írásban adott adóelőleg-nyilatkozatának figyelembe vételével állapítja meg, mely nyilatkozatban közli az adóterhet nem viselő járandóságainak adóévi várható összegét. A magánszemély haladéktalanul nyilatkozatot ad az adóelőleget megállapító munkáltatónak is az adóterhet nem viselő járandóság más által történt kifizetéséről, annak adóévben várható összegéről. A nyilatkozatot figyelembe kell venni mindaddig, míg a magánszemély nem módosítja, vagy vissza nem vonja azt. Ha a magánszemély adóterhet nem viselő járandóságairól tett nyilatkozat hiányossága miatt 10 000 forintot meghaladó befizetési különbözet mutatkozik, a különbözet 12%-át bírságként kell bevallani és a bevallás alapján megfizetni.

Bevallás, adatszolgáltatás

A magánszemély nem köteles adóbevallást benyújtani, ha kizárólag adóterhet nem viselő járandóságot szerzett az adóév során. Nincs bevallásadási kötelezettsége annak a 30%-os közteher alá eső jövedelmet szerző munkavállalónak, aki az egyszerűsített foglalkoztatásból származó – évi 840 ezer forintot meg nem haladó – jövedelmén kívül csak adóterhet nem viselő járandósága van.¹ Kizárólag adóterhet nem viselő járandóság szerzése mellett nem kellett bevallani a magánszemélynek az alkalmi munkavállalói könyvvel szerzett jövedelmet sem, ha az kevesebb volt a minimálbér éves összegénél. Nem kizáró ok, hogy egyszerűsített bevallást nyújtson be adóhatósági közreműködéssel az, akinek adóterhet nem viselő járandósága is van. Sor kerülhet munkáltatói adómegállapításra abban az esetben, ha az adóterhet nem viselő járandóságról szóló igazolást a bevétel folyósítója, vagy a magánszemély átadja a munkáltatónak.

Az adózás rendjéről szóló törvény 31. §-ának (2) bekezdése szerinti havonta benyújtandó bevalláson természetesen csak a saját kifizetés szerepeltethető az adóterhet nem viselő járandóság tekintetében is.

A nyugdíjat, rehabilitációs járadékot folyósító szerv, valamint az anyasági támogatást folyósító szerv a kifizetett összegről és a kifizetésben részesülő adózók adatairól adatszolgáltatást nyújt az adóhatóságnak. Munkáltatói lakás célú támogatás esetén a munkáltatónak a kölcsön általa elengedett összegével, a hitelintézetnek a közvetítésével nyújtott támogatással kapcsolatban van adatszolgáltatási kötelezettsége.

SZALAINÉ SOMOGYI VALÉRIA

¹ Az új szabályozás 2010. április 1-jén lép hatályba.